

СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПОСЛУГ І ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ ЗА ПЕРІОД 2005 – 2010 рр.

Ковальова Н. С.

Науковий керівник: Чуприна О. А., канд. екон. наук.
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Ефективність будь-якої національної економіки залежить не тільки від результатів її внутрішньої діяльності, а й від ступеня її впровадження в світове господарство. Адже зараз йде процес поступового створення єдиної системи світового господарства, куди входить все більше країн.

Зовнішньоекономічна діяльність держави спрямована на формування раціональних зовнішньоекономічних зв'язків і використання їх для поліпшення потенціалу країни, підтримки товарного і платіжного балансу країни у відносинах з іншими країнами, активної участі країни в системі міжнародного розподілу праці. Таким чином, в процесі міжнародної взаємодії Україна може отримати як імпульс до подальшого розвитку, так і до деградації.

Для статистичного вивчення, як країна взаємодіє з іншими країнами, використовуються наступні абсолютні показники:

- обсяг експорту - продаж національних товарів і послуг на світовому ринку;
- обсяг імпорту - покупка іноземних товарів і послуг на світовому ринку;
- чистий експорт - загальна різниця між експортом та імпортом товарів і послуг;

- торговий оборот - сума експорту та імпорту товарів і послуг.

Що ж до відносних показників, то вони поділяються на:

- експортна квота (показує, яка частина економіки країни орієнтована на зарубіжні ринки);
- імпортна квота (показує, наскільки економіка залежить від поставки товарів і ресурсів з-за кордону);
- зовнішньоторговельна квота (показує рівень відкритості економіки).

Статистика розробляє також спеціальну методологію дослідження та обробки інформації: масові статистичні спостереження, метод угруповань, середніх величин, індексів, балансовий метод, метод графічних зображень і інші методи аналізу статистичних даних.

Серед вказаних відносних показників розглянемо тільки коефіцієнт покриття експорту імпортом, який показує, наскільки країна більше орієнтована на експорт або імпорт в системі міжнародної торгівлі, і якою мірою доходи від експорту покривають витрати на імпорт (табл.1).

Таблица 1

Зведені статистичні показники, що характеризують експорт-імпорт послуг в Україні по рокам

(тис.дол.США)

Показники	Роки					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Сальдо чистого експорту послуг	3199747	3786123	4058238	5273336	4424799	6311711
Торговий оборот	9069739	11224919	14019482	18209250	14771862	17207100
Коефіцієнт покриття (в %)	2,090205	2,01794	1,814806	1,815302	1,855276	2,158602

З табл. 1 видно, що експорт послуг перевищує імпорт. Це означає, що країна активно нарощувала взаємодію з іншими країнами на зовнішньому ринку, цю взаємодію зменшила криза, але Україна поступово почала повертатися до

передкризових показників, знову налагоджуючи ринкові відносини з іншими учасниками міжнародного ринку.

За наведеними даними також видно, що доходи від експорту повністю покривають витрати на імпорт. Але до 2010 р. країна поступово все більше віддавала перевагу імпорту послуг із-за кордону, ніж їх експорту. Мабуть, через те, що політика країни в даний період все більше орієнтувалася на західні країни, з їх товарами та якістю надання послуг. Адже в багатьох галузях України збереглася стара як теоретична, так і практична база виробництва товарів та надання послуг, що не враховує як інноваційні, так і різні інші зміни в оновленні виробництва.

Також потрібно звернути увагу, що в країні найбільш поширені транспортні послуги, бо Україна має найбільш зручне географічне розташування. Через неї проходять безліч залізничних ліній, автотранспортних магістралей, трубопроводів з одних країн в інші.

Україна активно взаємодіє як з країнами СНД, так і з іншими країнами світу. Вона вивозить свої ресурси, продукцію і т.п. в більшість найближчих країн. При цьому звідти повертається іноземна продукція, яка поступово витісняє вітчизняні товари. Через це національна промисловість більше спрямована на вивіз ресурсів, ніж на створення якісних товарів і послуг, і розповсюдження їх в країні. Найбільш активно Україна взаємодіє з країнами Європи, як найбільш прогресивними і розвиненими, і яким необхідні саме ресурси нашої країни, а не її продукція. При цьому вони знаходяться ближче інших розвинених країн, що зменшує витрати на транспортування. Країни Азії, поступово теж нарощують спільний обмін з Україною, схиляючись в бік імпорту (табл. 2).

Таблиця 2

Прямі іноземні інвестиції (на кінець 2010 р.)

(млн.дол. США)

Прямі іноземні інвестиції в Україну		Прямі інвестиції з України	
Всього	44708,0	Всього	6871,1
У тому числі		У тому числі	
Кіпр	9914,6	Кіпр	6342,5
Німеччина	7076,9	Російська Федерація	194,3
Нідерланди	4707,8	Латвія	87,9
Російська Федерація	3402,8	Польща	49,1
Австрія	2658,2	Грузія	31,1
Франція	2367,1	Віргінські Острови, Британські	25,8
Сполучене Королівство	2298,8	Казахстан	25,2
Швеція	1729,9	Інші країни	115,2
Віргінські Острови, Британські	1460,8		
США	1192,4		
Італія	982,4		
Польща	935,8		
Швейцарія	859,4		
Інші страни	5121,1		

Розглянемо детальніше один з основних напрямків зовнішньоекономічної діяльності – інвестиції: Найбільшу частку інвестицій займає Кіпр (92%). Україна також отримує певні інвестиції з різних країн (основні інвестори: Німеччина 15,8% та Нідерланди 10,5%). Вони йдуть в основному на підтримку підприємств, що мають певну спрямованість, вигідну для міжнародного ринку (наприклад, підприємство з добування металів або інших ресурсів). При цьому Україна частіше отримує інвестиції (частка її вкладень в інші країни дуже не значна).

Після проведеного аналізу, можна зробити висновок, що постійне збільшення сальдо в торгівлі послугами становить для України позитивну тенденцію у зовнішньоекономічній діяльності. Але при цьому послуги становлять незначну

частку в порівнянні з усіма іншими учасниками діяльності (10-15%). Також обмін послугами, на світовому ринку ускладнює те, що Україна не входить ні в один торговий союз, окрім СОТ, але це привело як до позитивних, так і до негативних наслідків.

Також потрібно зауважити, що володіючи 0,8% людського потенціалу планети, України концентрує всього лише 0,3% потоку товарів і послуг. Це означає, що Україні потрібно змінювати свою політику і ціннісні орієнтації; розширювати, маючи достатню базу ресурсів для цього, різні напрямки в економіці країни, тобто активно взаємодіяти з іншими країнами.

Таким чином, зовнішньоекономічна діяльність є важливою складовою економічного розвитку України, проте для позитивного впливу, необхідно тримати обсяги і структуру зовнішньоекономічної діяльності в певних рамках, які будуть приносити дохід у бюджет, прибуток суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності, насичувати ринок потрібними товарами та не завдавати шкоди національним виробникам.

Список використаної літератури:

1. Багрова Й.В., Редіна Н.І., Власюк В.Є., Гетьман О.О. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Підручник для вузів / За ред. д-ра екон. наук, проф. Й.В. Багрової. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 580 с.
2. Казаринова С.Е. Теория статистики. Справочные материалы, практические и контрольные задания, тесты. – М: МАКС пресс, 2009. – 49 с.
3. Храмов В.О., Бовтрук Ю.А. Зовнішньоекономічна політика. Навчальний посібник. - К.: МАУП, 2002
4. Мірясов Ю.О., Коровіна Н.В. Національна економіка: Навчальний посібник. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. – 136 с.
5. Уманець Т.В. Економічна статистика: Навч.посібник. – К.: Знання, 2006. – 429 с.
6. (<http://www.ukrstat.gov.ua>) Сайт державної служби статистики України
7. (<http://www.kmu.gov.ua>) Сайт Урядового порталу України
8. (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>) Сайт «Законодавство України»